

Om recidiv efter betinget dom.

Af fuldmægtig, cand. jur. PREBEN WOLF.

(Fortsat fra årgang 1960 s. 329)*)

I. A. Betinget dom med eller uden tilsyn.

Som allerede anført i indledningen suppleres den almindelige antagelse, hvorefter de »bedste« får betinget dom, med en formodning om, at det inden for gruppen af betinget dømte er de »værste«, der bliver udstyret med et tilsyn i prøvetiden. Denne formodning bruges gerne til forklaring af de tidligere fund, der går ud på, at betinget dømte med tilsyn recidiverer hyppigere end betinget dømte uden tilsyn og ubetinget dømte. Dette spørgsmål vil blive nærmere behandlet nedenfor i afsnit II. Her skal blot gives en antydning af, hvem det er af de betinget dømte, der får tilsyn, når vi går ud fra de fire foran omhandlede udvælgelsesfaktorer. Talmæssigt fordeler de ubetingede og betingede domme med og uden tilsyn sig således:

Tabel VIII: Begyndere, der i 1949 er idømt fængselsstraf for overtrædelse af straffeloven af 1930, fordelt efter, om dommen er gjort ubetinget eller betinget med og uden tilsyn.

Betinget fgsl. u. tilsyn	Betinget fgsl. m. tilsyn	Betinget fgsl. ialt	Ubetinget fgsl. ialt	Total
1537 (47 %)	548 (16 %)	2085 (63 %)	1246 (37 %)	3331 (100 %)
74 %	26 %	100 %		

Fortiden.

Når man betragter den kriminelle fortid, som belaster undersøgelsespersonerne, og derudfra ser på fordelingen af de betinget dømte med og uden tilsyn, viser der sig praktisk taget ingen forskel mellem egentlige og uegentlige begyndere, således at man for dette materiales vedkommende må slutte, at anordningen af tilsyn er så temmelig uafhængig af den kriminelle fortid hos de betinget dømte, jfr. tabel IX nedenfor.

*) Rettelse:

I første afsnit af artiklen om ovenstående emne har der på side 316 i årgang 1960 indsneget sig en trykfejl. Ligningen på næstsidste linie på siden skal se sådan ud:

$$\frac{(8228 - 205) \cdot 9,4}{100} - \left(240 - \frac{240 \cdot 1,2}{100}\right) = 517$$

Tabel IX: Forbryderbegyndere idømt betinget straf af fængsel i 1949 fordelt efter kriminel fortid, og om der ved dommen var anordnet tilsyn eller ej.

	<i>Tidligere straffet</i>	<i>Ikke tidligere straffet</i>	<i>Total</i>
Betinget fgsl. u. tilsyn	421 (75 %)	1116 (73 %)	1537 (74 %)
Betinget fgsl. m. tilsyn	144 (25 %)	404 (27 %)	548 (26 %)
Total	565 (100 %)	1520 (100 %)	2085 (100 %)

Det gælder imidlertid ikke for alle aldersklasser, men dog for 67 % af de betinget dømte, nemlig de yngste 591 personer eller de 28 %, der er under 21 år, og de 810 eller 39 %, som er 30 år eller derover. For den ældre gruppe gælder det, at det synes at være ganske uden betydning for anordningen af tilsyn, om domfældte er tidligere straffet (uegentlig begynder) eller ej. For de helt unge er der en meget svag tendens til hyppigere anvendelse af tilsyn blandt de uegentlige begyndere end blandt de egentlige, men forskellen er langt fra signifikant ($0.50 > P > 0.30$). Denne svage tendens hos de helt unge øges kraftigt, når vi ser på de 21—24-årige, blandt hvilke 52 % af de uegentlige begyndere, som får betinget fængsel, sættes under tilsyn i prøvetiden, medens kun 30 % af de egentlige begyndere får tilsyn. Forskellen er klart signifikant ($X^2 = 15.0^{***}$ $f = 1$ $N = 372$). Tendensen bliver straks svagere, når vi kommer op i aldersklassen 25—29 år, hos hvem 20 % af de uegentlige og 12 % af de egentlige begyndere, der er idømt betinget fængselsstraf, får tilsyn. Forskellen er fremdeles signifikant ($X^2 = 9.2^{**}$ $f = 1$ $N = 312$).

Vi kan altså ikke helt forkaste hypotesen om, at de betinget dømte, der får tilsyn har en dårligere prognose end de, der ikke får tilsyn, når vi ser på fortiden som udvælgelsesfaktor.

Derimod er det klart, at *aldersfordelingen* bekræfter hypotesen om, at de »værste« får tilsyn, nemlig de som har den dårligste prognose — de yngste, jfr. tabel X.

Det fremgår af denne tabel, at de yngste får betinget dom med tilsyn. Derimod synes der ikke at være nogen klar tendens hos de betinget dømte uden tilsyn sammenlignet med de ubetinget dømte. Ganske vist fremkommer signifikante forskelle i aldersfordelingerne mellem betinget dømte uden tilsyn og ubetinget dømte, men de viser sig i en stigning i andelen betingede uden tilsyn op til 25—29 års alderen og derefter et fald ned til 40+ år, hvor der er nogenlunde lige mange betingede uden tilsyn og

Tabel X: Forbryderbegyndere, der i 1949 er idømt betinget fængsel med eller uden tilsyn eller ubetinget fængsel, fordelt efter alder.

	-20 år	21-24 år	25-29 år	30-39 år	40+ år	Total
Betinget u. tilsyn	259 (17 %) (32 %)	241 (16 %) (43 %)	270 (18 %) (56 %)	390 (25 %) (56 %)	377 (25 %) (48 %)	1537 (101 %) (47 %)
Betinget m. tilsyn	332 (61 %) (40 %)	131 (24 %) (24 %)	42 (8 %) (10 %)	20 (4 %) (3 %)	23 (4 %) (3 %)	548 (101 %) (16 %)
Ubetinget fgsl.	229 (18 %) (28 %)	185 (15 %) (33 %)	170 (14 %) (34 %)	282 (23 %) (41 %)	380 (30 %) (49 %)	1246 (100 %) (37 %)
Total	820 (25 %) (100 %)	557 (17 %) (100 %)	482 (14 %) (100 %)	692 (21 %) (100 %)	780 (23 %) (100 %)	3331 (100 %) (100 %)

ubetingede domme. Der er således færrest betingede uden tilsyn i yngste og ældste gruppe og flest i mellemgrupperne, hvor recidivet til gengæld synes at ligge omkring gennemsnittet for samtlige begyndere, jfr. f. eks. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 1959, side 126, tabel 8.

Forbrydelsens art synes at have stærk sammenhæng med beskikkelsen af tilsyn, således at der er tendens til at beskikke tilsyn ved tyveri snarere end ved andre lovovertrædelser. Tendensen er særlig udpræget ved tyveri kombineret med andet, men her kan det tænkes, at tyvenes unge alder spiller kraftigt ind. Tabel XI viser fordelingen mellem forbrydelsesarten og betinget dom med eller uden tilsyn.

Tabel XI: Egentlige forbryderbegyndere anset med betinget dom til fængsel med eller uden tilsyn fordelt efter forbrydelsesart.

	<i>Tyveri (§ 276) alene</i>	<i>Tyveri (§ 276) komb. m. andre lovovertr.</i>	<i>Andre straffelovovertr. ÷ tyveri (§ 276)</i>	Total
Betinget fængsel u. tilsyn	463 (41 %) (67 %)	98 (9 %) (43 %)	555 (50 %) (92 %)	1116 (100 %) (73 %)
Betinget fængsel m. tilsyn	225 (55 %) (33 %)	131 (32 %) (57 %)	48 (13 %) (8 %)	404 (100 %) (27 %)
Total	688 (45 %) (100 %)	229 (15 %) (100 %)	603 (40 %) (100 %)	1520 (100 %) (100 %)

Forskellene er signifikante og er det ligeledes indenfor såvel aldersklassen under 21 år, so mover 20 år. Der er altså også, når vi holder alder konstant, en klar tendens til flere betinget dømte med tilsyn blandt tyvene end blandt andre lovovertrædere. Ved at se på tabel V ovenfor kan man sammenligne med fordelingen af ubetinget fængsel over forbrydelsesarten. Herved får vi for tyveri alene 55 % betinget dom uden tilsyn, 26 % betinget dom med tilsyn og 19 % ubetinget dom, for tyveri kombineret med andet 28 % betinget uden tilsyn, 37 % betinget med tilsyn og 35 % ubetinget dom, og for andre straffelovovertrædelser får vi 54 % betinget uden tilsyn, 5 % betinget med tilsyn og 41 % ubetinget dom.

Hvis vi dernæst — på samme måde som foran — måler forbrydelsens *grovhed* ved *straffens længde*, får vi følgende fordeling af de betingede domme:

Tabel XII: Begyndere, der i 1949 er idømt betinget fængselsstraf, fordelt efter straffens længde, og om der er beskikket tilsyn eller ej.

	<i>Betinget fgsl. uden tilsyn</i>	<i>Betinget fgsl. med tilsyn</i>	<i>Betinget fgsl. ialt</i>
30 dage	180 (84 %) (12 %)	35 (16 %) (6 %)	215 (100 %) (10 %)
40 dage	304 (82 %) (20 %)	65 (18 %) (12 %)	369 (100 %) (18 %)
50—60 dage	416 (77 %) (27 %)	126 (23 %) (23 %)	542 (100 %) (26 %)
70—80 dage	129 (73 %) (8 %)	48 (27 %) (9 %)	177 (100 %) (8 %)
3 mdr.	242 (70 %) (16 %)	103 (30 %) (19 %)	345 (100 %) (17 %)
4 mdr.	147 (62 %) (10 %)	89 (38 %) (16 %)	236 (100 %) (11 %)
5 mdr.—1 år	120 (59 %) (8 %)	82 (41 %) (15 %)	202 (100 %) (10 %)
Total	1538 (74 %) (101 %)	548 (26 %) (100 %)	2086 (100 %) (100 %)

To trediedele af de betinget dømte uden tilsyn har under 3 måneders fængsel mod kun halvdelen af de betinget dømte med tilsyn og 62 % af de betinget dømte tilsammen. Til sammenligning kan anføres, at kun en trediedel af samtlige ubetinget dømte med ikke over 1 års fængsel, og 53 % af samtlige forbryderbegyndere idømt fængselsstraf af ikke over 1 år (jfr. tabel VI ovenfor) har under 3 måneders fængsel.

Holder vi nu fortid og forbrydelsesart konstant og ser på strafflængden og anordningen af tilsyn ved betinget dom, får vi nedenstående tabel XIII.

Medens det af tabellen direkte fremgår, at der er en kraftig stigning i andelen af ubetingede domme fra 5 % ved en strafflængde på 30 dage op til knapt 50 % ved en strafflængde af 5 måneder til 1 år og et kraftigt fald i andelen betinget dom uden tilsyn fra 70 % til 27 %, så viser kolonnen med de betinget dømte, der har fået tilsyn, ikke nogen klar tendens sammenlignet med begge de to andre kolonner, hvilket hænger sammen med, at andelen af betingede domme med tilsyn falder i forhold til de ubetingede domme med stigende strafflængde, men stiger i forhold til de betingede uden tilsyn. Ser vi imidlertid på de betingede domme alene, viser der sig en klart stigende andel af dem, der har tilsyn i prøvetiden fra ca. 25 % i kategorien 30—60 dage til knapt 40 % i kategorien over 2 måneder, men under 4 mæne-

Tabel XIII: Egentlige forbryderbegyndere, der i 1949 er idømt fængselsstraf alene for overtrædelse af straffelovens § 276 (tyveri), fordelt efter betinget dom med og uden tilsyn og ubetinget dom samt strafflængde ikke over 1 år.

	Betinget dom u. tilsyn	Betinget dom m. tilsyn	Ubetinget dom	Total
30 dage	59 (70 %) (13 %)	21 (25 %) (9 %)	4 (5 %) (3 %)	84 (100 %) (10 %)
40 dage	106 (69 %) (23 %)	34 (22 %) (15 %)	14 (9 %) (10 %)	154 (100 %) (19 %)
50—60 dage	149 (67 %) (32 %)	59 (27 %) (26 %)	13 (6 %) (9 %)	221 (100 %) (27 %)
70—80 dage	33 (56 %) (7 %)	19 (32 %) (9 %)	7 (12 %) (5 %)	59 (100 %) (7 %)
3 mdr.	56 (49 %) (12 %)	33 (28 %) (14 %)	27 (23 %) (19 %)	116 (100 %) (14 %)
4 mdr.	33 (34 %) (7 %)	33 (35 %) (14 %)	29 (31 %) (21 %)	95 (100 %) (11 %)
5 mdr.—1 år	27 (27 %) (6 %)	26 (27 %) (12 %)	45 (46 %) (32 %)	98 (100 %) (12 %)
Total	463 (56 %) (100 %)	225 (27 %) (99 %)	139 (17 %) (99 %)	827 (100 %) (100 %)

der, og knapt 50 % i kategorien 4 måneder til 1 år. Og denne tendens synes i det store og hele at holde inden for de enkelte aldersklasser.

Hypotesen om at de »værste« af de betinget dømte får tilsyn bekræftes altså, idet de yngste og tyvene og de groveste, d. v. s. dem med de længste straffe, samt inden for de mellemste aldersklasser også de tidligere straffede får anordnet tilsyn i prøvetiden, når de anses med betinget fængselsstraf.

Om de betinget dømte med tilsyn også kan siges at have en dårligere prognose end de ubetinget dømte er muligt, det synes i hvert fald at fremgå af tabellerne X og V sammenholdt med XI, at de, der får betinget dom med tilsyn, er »værre« end de ubetinget dømte, når vi ser på faktorerne alder og forbrydelsens art, hvorimod det modsatte synes at være tilfældet, når vi ser på fortiden og straffens længde f. eks. jfr. tabel XIII, hvoraf vi vil kunne læse, at antallet af betingede domme med tilsyn set alene i forhold til de ubetingede domme falder med stigende strafflængde fra knapt 80 % i kategorien under 3 måneder, til godt 50 % i gruppen 3—4 måneder og knapt 40 % i gruppen 5 mdr.—1 år.

Den endelige afgørelse af dette spørgsmål må i høj grad afhænge af, hvilken vægt man kan tillægge de enkelte udvælgelses-

faktorer, med henblik på recidivprognosen; men det forekommer undertegnede, at det ikke vil være urimeligt at gå ud fra den *hypotese*, at vi på grundlag af domstolenes udvælgelse må forvente det største recidiv blandt de betinget dømte med tilsyn, dernæst blandt de ubetinget dømte og mindst blandt de betinget dømte uden tilsyn.

II. Recidivet.

Den hypotese om forventet recidiv hos de betinget og ubetinget dømte, hvormed afsnit I A afsluttes, stemmer med tidligere gjorte fund i Erik Christensens forannævnte Århus-materiale,³⁾ hvor det dog kun synes at gælde aldersgrupperne over 24 år. Svend Lund Andersen fandt i den undersøgelse, han sammen med daværende kontorchef i fængselshjælpen *Leudesdorff* foretog af 197 i 1934 ved Københavns Byret betinget dømte, større tilbagefald hos dem, der havde fået tilsyn (33 % recidiv) end hos dem, der ikke havde fået det, (27 % recidiv).⁶⁾ Forskellene er dog ikke signifikante. Karl O. Christiansen⁷⁾ har (1940) fundet lavere recidiv hos betinget dømte med tilsyn efter 1933 end hos ubetinget dømte før 1933, forskellene er procentvis små og berettiger næppe til konklusioner (jfr. Waaben, s. 69, note 2).¹⁾

Som allerede omtalt i det indledende afsnit om hypoteser og problemstilling viser de hidtil foretagne undersøgelser iøvrigt ingen større forskel på recidivet hos betinget og ubetinget dømte.²⁾

For nærværende materiale viser tabel XIV nedenfor totalrecidivet for betinget og ubetinget dømte pr. 1/7 1955.

Tabel XIV: Forbryderbegyndere idømt højere straf end bøde i 1949 fordelt efter recidiv og om dommen er gjort betinget eller ej.

	Betinget dom	Ubetinget dom	Total
Recidiv	769 (34 %)	573 (36 %)	1342 (35 %)
Ikke recidiv	1519 (66 %)	1003 (64 %)	2522 (65 %)
Total	2288 (100 %)	1576 (100 %)	3864 (100 %)

Strafarterne *militær arrest* og *hæfte*, som kort er omtalt i det indledende afsnit optræder med 27 (47 %) recidivister ud af ialt 58, der i 1949 er anset med ubetinget militær arrest. Betinget militær arrest forekommer ikke i materialet, og samtlige de »militære« domfældte er under 30 år, heraf 13 eller 22 % under 21 år, 43 eller 74 % 21—24 år og 2 eller 4 % 25—29 år.

Hæftestraffene fordeler sig som følger:

Tabel XV: Forbryderbegyndere idømt straf af hæfte i 1949 fordelt efter recidiv og om dommen er gjort betinget eller ej.

	<i>Betinget hæfte</i>	<i>Ubetinget hæfte</i>	<i>Total</i>
Recidiv	50 (30 %)	98 (36 %)	158 (33 %)
Ikke recidiv	142 (70 %)	172 (64 %)	314 (67 %)
Total	202 (100 %)	270 (100 %)	472* (100 %)

*) Forskellen mellem tabel XV's totaltal: 472 og foranstående tabel I's totalantal begyndere: 457, der hviler på kriminalstatistikens oplysninger, skyldes hovedsagelig at der ikke i nærværende materiale er foretaget en reduktion, der helt svarer til den, der i kriminalstatistikken er foretaget forud for opgivelserne i statistikens tabel IX, jfr. foran i afsnittet om hæftedommene. Der er endvidere set bort fra 3, hvis straffe var udstået med varelægten uden at der var fastsat nogen strafart. Af disse 3 var 1 recidiveret.

De svage tendenser til højere recidiv ved ubetinget dom, der ses i tabellerne VIX og XV er ikke signifikante.

Ser man dernæst på recidivet for de fængselsstraffede alene, fremtræder det samme billede: 710 eller 34 % af de med betinget fængsel ansete recidiverer mod 36 % af dem, der har fået straf af ubetinget fængsel, og forskellen er ikke signifikant. Derimod er der signifikant ($X^2 = 9,4^{**}$ $f = 1$) højere recidiv hos de betinget dømte, der har fået tilsyn end hos de ubetinget dømte, og hos disse igen ligger recidivet signifikant ($X^2 = 14,3^{***}$ $f = 1$) højere end hos de betinget dømte uden tilsyn, jfr. tabel XVI nedenfor.

Tabel XVI: Forbryderbegyndere idømt højere straf end bøde, hæfte eller militær arrest og fordelt efter recidiv og om dommen er gjort ubetinget eller betinget med eller uden tilsyn.

	<i>Betinget fgsl. u. tilsyn</i>	<i>Betinget fgsl. m. tilsyn</i>	<i>Ubetinget fgsl.</i>	<i>Total</i>
Recidiv	450 (29 %)	261 (48 %)	447 (36 %)	1158 (35 %)
Ikke recidiv	1087 (71 %)	287 (52 %)	799 (64 %)	2173 (65 %)
Total	1537 (100 %)	548 (100 %)	1246 (100 %)	3331 (100 %)

Man finder altså i dette materiale det recidiv hos de betinget dømte med og uden tilsyn og de ubetinget dømte, som man stort set måtte vente efter udvælgelsen til de tre sanktionsformer.

Ved undersøgelsen af udvælgelsesfaktorerne i afsnit I har det været forudsat, at faktorerne kriminel fortid, alder, forbrydelsens art og forbrydelsens grovhed målt ved straffens længde var prædiktive med hensyn til recidiv. Disse forudsætninger har hvilet på tidligere forskning og forskellige forfatteres oplysninger herom. Det er allerede antydnet foran, at vi ikke blankt har kunnet acceptere forudsætningen for faktoren forbrydelsens art i dens her anvendte specifikke form, og det vil bl. a. derfor være rettest at få konstateret om de opstillede forudsætninger nu også holder for dette materiale. Det vil sige, at vi må besvare spørgsmålene om de tidligere straffede (uegentlige begyndere) recidiverer signifikant hyppigere end de ikke tidligere straffede (egentlige begyndere), om de yngre recidiverer hyppigere end de ældre, om tyvene recidiverer hyppigere end andre lovovertrædere og om de, der er anset med længere straffe, recidiverer hyppigere end de, der er sluppet med en kortere udmåling.

De to første spørgsmål om *fortiden* og *alderen* er for dette materiales vedkommende begge besvaret klart bekræftende i den tidligere offentliggjorte undersøgelse vedrørende begynderbegrebet i kriminalstatistikken, jfr. N.T.f.K. 1959, p. 118 ff (tabel 2 og tabellerne 6 og 8), hvortil henvises¹⁵⁾ Forskellene er signifikante og ret betydelige, idet de går fra en recidivprocent på 43 hos de tidligere straffede begyndere til 31 % hos de ikke tidligere straffede og fra en recidivprocent på 50 for de 20-årige og derunder til 19 % hos de 40-årige og derover. (N = 3864).

For udvælgelsesfaktoren: *forbrydelsens art* er det straks lidt mere tvivlsomt. Af tabel XVII fremgår det ganske vist, at der er

Tabel XVII: Forbryderbegyndere idømt straf af fængsel i 1949 fordelt efter recidiv og forbrydelsens art (tyveri og andre lovovertrædelser).

	Tyveri (§ 276)	Andre straffelovs- overtrædelser	Total
Recidiv	719 (40 %)	439 (28 %)	1158 (35 %)
Ikke recidiv	1063 (60 %)	1103 (72 %)	2166 (65 %)
Total	1782 (100 %)	1542 (100 %)	3324* (100 %)

$$\chi^2 = 51,9^{***} \quad f = 1.$$

*) I denne tabel er 7 domfældte, hvis straf ansås udstået med varetægten ikke medregnet.

betydelig forskel på recidivet blandt tyve på den ene side og alle andre lovovertrædere på den anden side, forskellen er klart signifikant på 1 %₀ niveauet.

Hvis man ser bort fra de 572, der foruden tyveri har begået andet, fås en recidivhyppighed hos dem, der alene har begået tyveri, på 35 % mod de andre lovovertræderes recidivprocent på 28, og forskellen er fremdeles signifikant ($0.001 > P.$). Deler man imidlertid materialet op i egentlige og uegentlige begyndere, er der i begge grupper en faktisk tendens til flere recidivister blandt tyvene, men forskellen er ikke signifikant for de rene begyndere vedkommende, kun for de uegentlige, og selv for disse holder signifikansen ikke i de enkelte aldersklasser, omend den faktiske tendens i det store og hele er den samme.

En nærmere analyse af recidivet inden for tyverigruppen sammenlignet med andre berigelsesforbrydelser viser for Københavns vedkommende i flere tilfælde lavere recidivtal inden for de enkelte aldersklasser ved tyveri end ved andre berigelsesforbrydelser.

Vi må herefter betragte det som givet, at recidivet ved tyverideliktet nok er større end for andre lovovertrædelser under et, men at dette hovedsagelig skyldes, at tyvene er yngre end flertallet af de andre lovovertrædere. Hvis man holder alder konstant, er der ingen større forskel. Tyveri har endog lidt lavere recidivprocent end visse andre berigelsesforbrydelser.

Recidivets afhængighed af *straffens længde* for straffe op til 1 års fængsel fremgår af tabel XVIII nedenfor.

Alt i alt finder vi stigende recidiv med stigende strafflængde selv om bevægelsen synes at foregå i to tempi, først en stigning op til 70—80 dages fængsel, derefter et fald og så en ny stigning fra 3 måneder op til 1 års fængsel. Der er her nogen forskel på recidivet ved de forskellige strafflængder, eftersom dommen er gjort betinget eller ubetinget. Disse forskelle kan formentlig forklares på en eller anden måde, men det vil næppe lønne sig at spekulere dybere herover på dette sted i hvert fald ikke uden først at have kontrolleret de øvrige faktorer. Vi vil derfor blot foreløbig holde os til det fundne resultat i store træk: stigende recidiv med stigende strafflængde, særligt inden for bestemte udmålingskategorier (dage, måneder, år).

Vore forudsætninger om de her behandlede faktorerers virkning på recidivet holder altså stik for såvidt angår de tre: Fortid, alder og strafflængde (grovhed), men næppe for forbrydelsens art. Det vil sige, at vi må holde de tre første faktorer konstant, hvis vi vil eliminere deres indvirkning på recidivet og give sanktionsarten (betinget eller ubetinget straf) lejlighed til at slå igennem. Vi vil også — men af andre grunde (som der er redegjort for ovenfor) — holde forbrydelsesarten konstant og kun se på over-

Tabel XVIII: Forbryderbegyndere idømt fængselsstraf i 1949 fordelt efter recidiv og straffængde op til 1 år samt om dommen er gjort betinget eller ej.

Udmåling	Betinget fgsl.		Ubetinget fgsl.		Total	
	recidiv	÷ recidiv	recidiv	÷ recidiv	recidiv	÷ recidiv
30 dage	56 (26 %)	159 (74 %)	13 (32 %)	28 (68 %)	41 (27 %)	187 (73 %)
40 dage	114 (31 %)	255 (69 %)	29 (31 %)	64 (69 %)	93 (31 %)	319 (69 %)
50—60 dage	188 (35 %)	354 (65 %)	47 (34 %)	91 (66 %)	138 (35 %)	445 (65 %)
70—80 dage	58 (33 %)	119 (67 %)	177 (44 %)	32 (56 %)	57 (38 %)	151 (62 %)
3 mdr.	117 (34 %)	228 (66 %)	345 (30 %)	115 (70 %)	164 (33 %)	343 (67 %)
4 mdr.	88 (37 %)	148 (63 %)	236 (32 %)	112 (68 %)	165 (35 %)	260 (65 %)
5 mdr.—1 år	89 (44 %)	113 (56 %)	202 (39 %)	208 (61 %)	339 (41 %)	321 (59 %)
	710 (34 %)	1376 (66 %)	2086 (35 %)	650 (65 %)	997 (34 %)	2026 (66 %)
						3083

Tabel XIX: Egentlige forbryderbegyndere, der i 1949 er idømt straf af fængsel for tyveri alene (§ 276) fordelt efter straffælængde op til 1 år samt ubetinget dom, betinget dom med eller uden tilsyn og recidiv.

Straffælængde	Betinget fængsel u. tilsyn		Betinget fængsel m. tilsyn		Betinget fængsel ialt		Betinget fængsel ialt		Ubetinget fængsel ialt		Total			
	r	÷r	r	÷r	r	÷r	r	÷r	r	÷r	r	÷r		
30—40 dage	39	126	17	38	55	56	164	220	1	17	18	57	181	238
	24%	76%	100%	31%	69%	100%	25%	75%	100%	6%	94%	100%	24%	76%
50—80 dage	48	134	182	37	41	78	85	175	260	4	16	20	89	191
	26%	74%	100%	47%	53%	100%	33%	67%	100%	20%	80%	100%	32%	68%
3—4 mdr.	25	64	89	29	37	66	54	101	155	17	39	56	71	140
	28%	72%	100%	44%	56%	100%	34%	66%	100%	30%	70%	100%	34%	66%
5 mdr.—1 år	12	15	27	13	13	26	25	28	53	16	29	45	41	57
	44%	56%	100%	50%	50%	100%	47%	53%	100%	36%	64%	100%	42%	58%
Ialt	124	339	463	96	129	225	220	468	688	38	101	139	258	569
	27%	73%	100%	43%	57%	100%	32%	68%	100%	27%	73%	100%	31%	69%

træderne af straffelovens § 276 (tyveri) og den alene. Vi vil endvidere, som ligeledes tidligere nævnt, kun se på strafflængden op til og med 1 år, ialt 827 personer, jfr. tabellerne VII og XIII foran.

Spørgsmålet er nu, hvad der sker med recidivet efter betinget dom til fængsel uden tilsyn, med tilsyn og ubetinget dom, når vi holder de fire faktorer konstant: Fortid, alder, forbrydelsesart og grovhed.

Det er forbundet med visse praktiske vanskeligheder at holde så mange faktorer konstant, navnlig derved, at vi let får meget små tal i nogle af kategorierne ved en altfor detailleret opdeling. Det vil derfor blive nødvendigt at slå nogle aldersklasser og strafflængdekategorier sammen.

Helt kan vi ikke undvære disse opdelinger. Der er ganske vist, når vi holder fortid og forbrydelsesart konstant, ikke signifikant forskellig fordeling af strafflængde over aldersklasserne hverken blandt de ubetinget dømte eller blandt de betinget dømte med tilsyn, men nok blandt de betinget dømte uden tilsyn.

Sammenligninger vanskeliggøres også af, at de ubetinget dømte får længere straffe end de betinget dømte med tilsyn og disse igen længere straffe end de betinget dømte uden tilsyn. Den hyppigst forekommende strafflængde for de betinget dømte er 50—60 dage, for de ubetinget dømte 5 mdr.—1 år.

I tabel XIX gives en samlet oversigt over recidivet inden for de forskellige strafflængde- og sanktionskategorier, når fortid og forbrydelsesart er holdt konstant. I tabellerne XX til XXII holdes tillige alder konstant indenfor aldersgrupperne 20 år og derunder, 21 til 29 år og 30 år og derover.

Vi ser af tabel XIX, at totalrecidivprocenten for de rene tyve er den samme som for samtlige egentlige begyndere jfr. foran og N.T.f.K. 2 hft. 1959, p. 123, tabel 2. Vi ser endvidere, at recidivet stiger med stigende strafflængde, og her, hvor det alene drejer sig om de rene begyndere, som kun har begået tyveri, er den bevægelse i to tempi, som vi konstaterede i tabel XVIII praktisk taget elimineret bortset fra en svag antydning for de betinget dømte med tilsyn.

Iøvrigt er det forskelligt hvilken strafflængde der gør udslaget ved de forskellige sanktionskategorier. Ved betinget dom uden tilsyn synes der først at ske noget ved strafflængder på 5 mdr. og derover, ved betinget dom med tilsyn derimod allerede ved 50—80 dages fængsel og for ubetinget doms vedkommende i hvert fald ved 3 til 4 mdr.; men tilsyneladende også ved 50—80 dage.

Inden for de enkelte aldersklasser er stigningen i recidivprocenterne med stigende strafflængde mest udtalt i aldersgruppen 20 år og derunder og ved ubetinget dom i de to ældre aldersgrupper, jfr. tabellerne XX til XXII nedenfor.

Tabel XX: Egentlige forbryderbegyndere i alderen 20 år og derunder, der i 1949 er idømt straf af fængsel for tyveri alene (§ 276) fordelt efter straffængde op til 1 år samt ubetinget dom, betinget dom med og uden tilsyn og recidiv.

Straffængde	Betinget fængsel u. tilsyn		Betinget fængsel m. tilsyn		Betinget fængsel ialt		Betinget fængsel ialt		Ubetinget fængsel ialt		Total				
	r	÷ r	r	÷ r	r	÷ r	r	÷ r	r	÷ r	r	÷ r			
30—40 dage	11	28	39	12	25	37	23	53	70	0	1	1	23	54	77
	28%	72%	100%	32%	68%	100%	30%	70%	100%	0%	100%	100%	30%	70%	100%
50—80 dage	19	24	43	24	24	48	43	48	91	1	2	3	44	50	94
	44%	56%	100%	50%	50%	100%	47%	53%	100%	33%	67%	100%	47%	53%	100%
3 mdr.—1 år	11	9	20	29	30	59	40	39	79	6	6	12	46	45	91
	62%	39%	100%	49%	51%	100%	51%	49%	100%	50%	50%	100%	51%	49%	100%
	41	61	102	65	79	144	106	140	246	7	9	16	113	149	262
	40%	60%	100%	45%	55%	100%	43%	57%	100%	44%	56%	100%	43%	57%	100%

Tablet XXI: Egentlige forbryderbegyndere i alderen 21—29 år, der i 1949 er idømt straf af fængsel for tyveri alene (§ 276) fordelt efter strafflængde op til 1 år samt ubetinget dom, betinget dom med og uden tilsyn og recidiv.

<i>Strafflængde</i>	<i>Betinget fængsel u. tilsyn</i>		<i>Betinget fængsel m. tilsyn</i>		<i>Betinget fængsel ialt</i>		<i>Ubetinget fængsel ialt</i>		<i>Total</i>						
	<i>r</i>	<i>÷ r ialt</i>	<i>r</i>	<i>÷ r ialt</i>	<i>r</i>	<i>÷ r ialt</i>	<i>r</i>	<i>÷ r ialt</i>	<i>r</i>	<i>÷ r ialt</i>					
30—40 dage	23	48	71	5	9	14	28	57	85	1	7	8	29	64	93
	32%	68%	100%	36%	64%	100%	33%	67%	100%	13%	87%	100%	34%	66%	100%
50—80 dage	20	58	78	10	14	24	30	72	102	1	6	7	31	78	109
	26%	74%	100%	42%	58%	100%	29%	71%	100%	14%	86%	100%	28%	72%	100%
3 mdr.—1 år	17	26	43	11	17	28	28	43	71	14	26	40	42	69	110
	40%	60%	100%	39%	61%	100%	39%	61%	100%	38%	62%	100%	38%	62%	100%
Ialt	60	132	192	26	40	66	86	172	258	16	39	55	102	211	313
	31%	69%	100%	39%	61%	100%	33%	67%	100%	29%	71%	100%	33%	67%	100%

Tabellerne viser samtidig faldende recidiv med stigende alder, hvilket stort set synes at holde inden for de enkelte strafflængder omend med få, små og uvæsentlige afvigelser.

Sammenligner vi dernæst recidivet inden for sanktionskategorierne ubetinget dom, betinget dom med tilsyn og betinget dom uden tilsyn, viser totaltabellerne ganske samme recidivprocent for de betinget dømte uden tilsyn og de ubetinget dømte, medens de betinget dømte med tilsyn fremdeles recidiverer signifikant hyppigere end de to andre grupper af domfældte ($X^2 = 7,2^{**}$ $f = 1$). Dette resultat holder imidlertid ikke for de enkelte aldersgrupper.

I alderskategorien 20 år og derunder er recidivprocenten for de betinget dømte med tilsyn 45 mod de ubetingedes 44 og hos de betinget dømte uden tilsyn 40; men forskellene er små og ikke signifikante. Iøvrigt synes der at være forskellig tendens for strafflængderne under og over 3 mdr.s fængsel: under 3 måneder recidiveres hyppigst blandt de betinget dømte med tilsyn, ved strafflængde på 3 måneder og derover hyppigst blandt de betinget dømte uden tilsyn, men ingen af forskellene er signifikante. Man må altså først og fremmest tage det forbehold, at disse forskelle kan skyldes rene tilfældigheder, dernæst kan de også skyldes forskelle i udvælgelsen, som ikke er kontrollerede i denne undersøgelse, og som vi ikke kender; men når det er sagt, kan man vist godt antyde den mulighed, at betinget dom med tilsyn hos de unge lovovertrædere har større effekt med en længere strafudmåling, hvadenten det så navnlig skyldes den større straf-fetrusel, den længere tilsyns- og prøvetid, der normalt følger med længere strafudmåling, eller helt andre ting. For denne aldersgruppes vedkommende er der set bort fra sammenligninger med de ubetinget dømte på grund af deres ringe antal.

I aldersgruppen 21—29 år ses ligeledes bort fra de fåtallige ubetinget dømte i strafflængdekategorierne under 3 måneder, og der er her ligesom i den yngre aldersgruppe tendens til større recidiv hos de betinget dømte med tilsyn, men heller ikke her er forskellene signifikante, selv om de ved strafflængden 50—80 dage er lige ved at være det på 5 % niveauet. For de længere straffe er recidivet for de betinget dømte og de ubetinget dømte praktisk taget det samme, med en meget svag tendens, der ikke er værd at omtale, til lidt større recidiv blandt de betinget dømte uden tilsyn end blandt de øvrige.

De 30-årige og ældre arter sig noget anderledes end de to foran omtalte aldersgrupper. Vi finder det største antal betinget dømte uden tilsyn 67 % mod de to yngre gruppers henholdsvis 39 og 61 % og det største antal ubetinget dømte 27 % mod henholdsvis 6 og 18 %; følgelig er her også det mindste antal betinget dømte med tilsyn, så få, at der vil blive set bort fra dem ved

Tabel XXII Egentlige forbryderbegyndere i alderen 30 år og derover, der i 1949 er idømt straf af fængsel for tyveri alene (§ 276) fordelt efter strafflængde op til 1 år samt ubetinget dom, betinget dom med og uden tilsyn og recidiv.

Strafflængde	Betinget fængsel u. tilsyn		Betinget fængsel m. tilsyn		Betinget fængsel ialt		Ubetinget fængsel ialt		Total													
	r	%	r	%	r	%	r	%	r	%												
30—80 dage	14	12%	3	30%	7	70%	10	100%	17	89%	2	11%	19	13%	126	87%	145	100%				
3 mdr.—1 år	9	17%	44	83%	53	40%	2	60%	3	19%	11	81%	13	27%	58	73%	49	78%	107	100%		
Ialt	23	14%	146	86%	169	100%	5	67%	10	85%	15	22%	28	78%	156	83%	184	100%	209	83%	252	100%

sammenligningen af grupperne indbyrdes.*) Inden for de korte straffe synes recidivet at være det samme ved betinget og ubetinget dom, hvorimod det for de længere straffes vedkommende er større for de ubetinget dømte end for de betinget dømte uden tilsyn, men ikke signifikant større.

De i tabel XIX—XXII meddelte resultater vedrørende recidivet hos betinget dømte uden og med tilsyn og ubetinget dømte, når kriminel fortid, alder, strafart, forbrydelsesart og grovhed (målt ved strafflængden) holdes konstant, kan kort opgøres således:

Der er ikke signifikant forskel på recidivet efter betinget dom uden tilsyn, med tilsyn og ubetinget dom, men der er forskellige mere eller mindre svage tendenser til større recidiv i den ene eller anden af kategorierne.

Disse tendensers retning synes i nogen grad at have sammenhæng med de domfældtes alder og straffens udmåling, navnlig således:

Korte straffe (under 3 mdr.): tendens til størst recidiv blandt betinget dømte med tilsyn uanset alderen.

Længere straffe (3 mdr.—1 år):

20 år og derunder, størst recidiv hos de betinget dømte uden tilsyn,

21—29 år, nærmest samme recidiv i alle kategorier,

30 år og derover størst recidiv hos de ubetinget dømte,

når der vel at mærke ses bort fra betinget dømte med tilsyn, der har den største recidivprocent, men kun omfatter 15 personer ialt.

Foreløbig har vi altså konstateret, at der ved undersøgelsens begyndelse viste sig et recidiv, som man skulle vente det efter domstolenes udvælgelse af klienter til betinget dom med eller uden tilsyn og ubetinget dom, samt at billedet ændrede sig, da vi holdt et antal udvælgelsesfaktorer konstant, som det er vist ovenfor. Når ændringen ikke har været så radikal og så entydig, som vi for klarheds skyld kunne ønske det, hænger det, foruden med den tekniske vanskelighed, at flere af grupperne bliver lovlig små til statistisk behandling, sammen med den omstændighed, at ikke alle de faktorer, vi har holdt konstant, trækker i samme retning, og at de formentlig ikke indgår med samme vægt, hvortil kommer, at der må antages at være flere andre udvælgelsesfaktorer, der tages i betragtning af domstolene end dem, vi her har taget hensyn til.

) Det er muligt at få en moderat signifikans ($X^2 = 5,8^ f = 1$) ved sammenligning af recidivet i denne aldersgruppe mellem de betinget dømte uden tilsyn og de betinget dømte med tilsyn, men på grund af det ringe antal betinget dømte med tilsyn er det formentlig rigtigt fremdeles at se bort fra denne kategori blandt de 30-årige og ældre.

Sammenfatning af resultaterne.

I det foregående er foretaget en analyse af recidivet efter betinget dom til fængsel med og uden tilsyn og ubetinget dom, når nogle af de faktorer holdes konstant, som ellers er virksomme i den udvælgelsesproces, der foregår i forbindelse med domstolens afgørelse af, hvorvidt klienterne skal anses med betinget dom eller ej, og om der i givet fald skal anordnes tilsyn i prøvetiden.

Det er herunder lykkedes at vise:

1. At lovovertrædere *uden kriminel fortid* hyppigere får betinget dom end tidligere straffede, og at de, når de får ubetinget dom, relativt oftere får hæfte end fængsel.
2. At *unge lovovertrædere* hyppigere end ældre får betinget dom, og at dette gælder både dem, der har fået fængselsstraf, og dem, der har fået hæftestraf.
3. At overtrædere af *straffelovens § 276* (tyveri) hyppigere end andre lovovertrædere får betinget dom.
4. At lovovertrædere, som er anset med *korte straffe*, hyppigere end de med længere straffe (op til 1 år) får betinget dom.

Heri er der vel næppe noget overraskende, det svarer nogenlunde til, hvad man vidste eller formodede i forvejen, men af hensyn til den videre undersøgelse havde vi brug for at få punkterne 1—4 bekræftet. Det har forøvrigt ikke tidligere været konstateret, at den kriminelle fortid ikke alene spiller en rolle for afsigelsen af betinget dom, når man sammenligner recidivister og begyndere, men også når man sammenligner uegentlige med egentlige begyndere. Endvidere har der med hensyn til resultaterne vedrørende hæfte og vedrørende strafflængdens betydning hidtil hersket ukendskab til eller i det mindste større uvished om, hvorledes det i grunden forholdt sig.

Det er dernæst påvist:

5. At *begyndernes fortid* spiller en mindre eller slet ingen rolle for anordningen af tilsyn, når det drejer sig om de helt unge på 20 år og derunder, og de ældre på 30 år og derover eller ialt 67 % af samtlige begyndere. Noget anderledes ser det ud for aldersgruppen 21—29 år (33 % af materialet), hvor de uegentlige begyndere får anordnet tilsyn i flere tilfælde end de egentlige begyndere.

6. At *unge lovovertrædere* hyppigere får tilsyn end ældre.
7. At *tyve* hyppigere får tilsyn end andre lovovertrædere.
8. At betinget dømte med *længere straffe* hyppigere har tilsyn end betinget dømte med kortere straffe.

Det eneste, der her kan virke overraskende, er den forskel, der er mellem de tre aldersgrupper, når det gælder fortidens betydning for anordningen af tilsyn. Forklaringen er muligvis

den enkle, at fortiden i mellemgruppen overtager den rolle, som alderen ellers har som indikator for, om der skal anordnes tilsyn eller ej. Således at forstå, at domstolene alt andet lige vil tendere til at give tilsyn til unge, men ikke til ældre. Denne afgørelse bliver vanskeligere og mere usikker i den mellemste aldersgruppe, hvorfor man griber til en anden ligeså objektiv, let konstaterbar og formentlig relevant faktor som rettesnor i tvivls-tilfælde, nemlig fortiden.

Vi ved fra andre undersøgelser og efterprøvning på nærværende begyndermateriale, at tidligere straffede, yngre, og personer, som er anset med længere fængselsstraffe op til 1 år inden for samme forbrydelsesart (tyveri), recidiverer hyppigere end ikke tidligere straffede, ældre og de med kortere fængselsstraffe ansete.

Vi ved endvidere, at forbrydelsesarten har nogen sammenhæng med recidivhyppigheden, men denne undersøgelse synes på den anden side at vise, at *tyveri* ikke i sig selv medfører så stor recidivrisiko som hidtil antaget, derimod viste tyvene sig at være væsentlig yngre end de fleste andre kategorier af lovovertrædere, hvilket formentlig er en stor del af forklaringen på tidligere fund, hvorefter tyvene skal have signifikant større recidiv end andre lovovertrædere.¹⁸⁾

Denne undersøgelse viser med hensyn til recidivhyppigheden efter betinget dom med og uden tilsyn og ubetinget dom til fængsel, at det klare billede, hvorefter betinget dømte med tilsyn recidiverer hyppigst, derefter ubetinget dømte og sidst betinget dømte uden tilsyn, jfr. tabel XVI, ikke længere fremstår, når vi holder de fire heromhandlede udvælgelsesfaktorer konstant.

Vi får da et billede, der veksler fra aldersgruppe til aldersgruppe og mellem de forskellige strafudmålingskategorier. For den største aldersgruppe 21—29 år, hvor der har været bedst mulighed for at sammenligne alle tre sanktionskategorier indbyrdes, får vi en forskel mellem de korte udmålingskategorier under 3 måneder på den ene side og de længere på 3 måneder og derover på den anden side.

De ubetingede domme under 3 mdr. er få og herpå kan næppe bygges noget, men iøvrigt er recidivet her fremdeles størst for de betinget dømte med tilsyn.

Kommer vi over 3 måneder, får vi et recidiv, der er praktisk taget det samme i alle tre grupper.

I den yngre aldersgruppe får vi et tilsvarende billede for de korte straffes vedkommende, men for de længere straffe synes der at være tendens til størst recidiv blandt de betinget dømte uden tilsyn.

I den ældre gruppe er billedet mere uklart, denne gruppe har iøvrigt også en langt større aldersmæssig spredning. Her synes recidivet størst for de betinget dømte med tilsyn både ved de

korte og ved de lange straffe, men antallet er så ringe, at man næppe kan bygge noget på dette resultat. Mellem betinget uden tilsyn og ubetinget dom synes ingen forskel af betydning ved de korte straffe, medens der er tendens til større recidiv hos de ubetinget dømte med lidt længere straffe.

I forhold til udgangspunktet har vi altså ved den her anvendte fremgangsmåde reduceret forskellene på recidivet i de tre grupper og, hvis vi skal se på de svage tendenser, nærmest fået byttet om på rækkefølgen mellem ubetinget dom og betinget dom uden tilsyn, ligesom vi har fået en antydning af straffelængdens og alderens differentielle sammenhæng med recidivet indenfor de tre sanktionskategorier.

Konklusioner.

Af denne undersøgelses foran resumerede resultater, vil der kun med forsigtighed kunne drages kriminalpolitiske konklusioner af umiddelbar praktisk interesse.

Det er lidet tilfredsstillende for den praktisk arbejdende kriminalist, at forskningen alt for sjældent yder ham tilstrækkelig hjælp, når det gælder at træffe en rationel afgørelse. Han finder sig i det dilemma, at han er nødt til at foretage sig noget i kriminalitetsbekæmpelsen, selv når han er ude af stand til at gøre sig baggrunden og grundlaget for, eller de mulige konsekvenser af sine handlinger helt klart under de givne omstændigheder. Han er tvunget til at handle efter de forhåndenværende søms princip og anvende de tilstedeværende hjælpemidler. Han må i sin stadige stræben efter et bedre aktionsgrundlag være mere umiddelbart målrettet, end forskeren behøver at være det.

Forskeren har et længere handlingsperspektiv, ikke mindst i erkendelse af, at resultaterne i socialvidenskabelig, herunder kriminologisk forskning, kun nås etapevis, et trin ad gangen. De generelle løsninger og almene love ligger endnu et stykke ude i fremtiden. Den vigtigste opgave i forskningen i dag må derfor være opstilling af hypoteser, efterprøvning og opstilling af nye hypoteser, ny efterprøvning o. s. v.

Hypotesernes antal bør være stort, men deres dødelighed skal også være stor. Ifølge *Wilkins* må en hypotese helst »— — ikke have lov til at eksistere udover det punkt, hvor den kan formuleres på en sådan måde, at den kan efterprøves. Hvis den overlever prøven, skal den have lov til at fortsætte tilværelsen indtil det lykkes for en bedre forklaring — en mere generel eller stærkere hypotese — at klare testen.«²³)

Det har været hovedformålet med denne undersøgelse at rydde noget af den grund, som den videre forskning skal bygge på, og fremsætte sådanne foreløbige konklusioner, som kan danne udgangspunkt for og støtte hypotesedannelsen i den videregående

kriminologiske forskning. Praktiske konsekvenser, som eventuelt måtte blive draget af nærværende arbejde, kan da også kun have foreløbig karakter og må nærmest betragtes som biprodukter.

Kriminalpolitikerne har brug for at kende faktorer, der har sammenhæng med (indflydelse på) kriminaliteten, og som er manipulerbare; men disse to krav vil desværre ikke altid være opfyldt samtidig.

Sanktionsformer og behandlingsformer er eksempler på manipulerbare faktorer, om hvis virkning på kriminaliteten, der med enkelte begrænsede undtagelser (f. eks. kastration) vides meget lidt.²⁴⁾

De i denne undersøgelse behandlede faktorer: alder, fortid, grovhed og forbrydelsesart er eksempler på ikke-manipulerbare faktorer, om hvis sammenhæng med kriminalitet (recidiv), der vides en hel del.

Behandlingsmæssigt orienterede kriminalister synes ofte at lægge større vægt på faktorernes faktiske manipulerbarhed end på kendskabet til deres sammenhæng med kriminaliteten, og de har i reglen svært ved at se det nyttige i at kunne påvise ikke-manipulerbare faktorerers sammenhæng med kriminel adfærd, herunder recidiv.²⁵⁾

En sådan holdning er udtryk for, at man tror at kunne kontrollere uden at kunne forudsige, hvilket turde være temmelig håbløst.

Det må i første række være forskningens opgave at finde faktorer, der er prædiktive for kriminalitet (recidiv) og derefter — på næste og højere forskningstrin — finde ud af, hvorledes vi skal kontrollere.

I det foreliggende arbejde er en række ikke-manipulerbare, men prædiktive faktorer holdt konstant i det håb, at sådanne manipulerbare faktorer som de tre sanktionsformer: ubetinget dom, betinget dom med tilsyn og betinget dom uden tilsyn derefter skulle kunne give udslag i recidivet.

Det må understreges, at der kun er set på effekten af den ved de pågældende sanktionsformer anvendte traditionelle behandling i store træk, som den var i årene 1949—55, og der er kun taget hensyn til virkningen på recidivhyppigheden.

Hvis vi da går ud fra, at behandlingen ikke i de mellemliggende år er ændret væsentligt, samt at domstolene også bortset fra de faktorer, som her er holdt konstant, vil tendere til at give tilsyn til de »værste« og undlade tilsyn til de betinget dømte, som må formodes bedst at kunne klare sig straffrit, kan vi drage følgende konklusioner om *virksomheden* af de omhandlede sanktionsformer:

- a) Ubetinget dom virker uanset alder bedst ved de korte straffe under 3 måneders fængsel.

- b) Betinget dom med tilsyn virker bedst i den yngste aldersgruppe og ved de relativt lange straffe fra 3 måneder til 1 år.
- c) Betinget dom uden tilsyn er mest på sin plads i aldersgruppen over 30 år og da især ved de korte straffe, hvor man imidlertid med samme virkning synes at kunne anvende ubetinget dom.

Disse hypoteser ligger meget tæt op ad common sense og det man i forvejen regnede med. De støtter de synspunkter, der går ud på, at den korte ubetingede fængselsstraf har sin rimelige plads i systemet, ²⁰⁾ at betinget dom og tiltalefrafald uden tilsyn for de unges vedkommende bør kombineres med en eller anden sanktion f. eks. bøde,²¹⁾ og at tilsyn kun undtagelsesvis bør bringes i anvendelse overfor ældre.²²⁾

Med henblik på fremtidig forskning må det forsåvidt angår det *metodologiske* fastslås, at en måling af behandlingseffekten ved forskellige sanktionsformer antagelig sker mere hensigtsmæssigt i form af experimentelle undersøgelser ²⁶⁾ eller ved anvendelse af prædiktionstabeller²⁷⁾ end med den her anvendte fremgangsmåde. Nærværende undersøgelse viser, at virkningen af de heromhandlede sanktionsformer har så svært ved at slå igennem, at vi ender med alt for små grupper, når flere og flere faktorer må holdes konstant. Dette problem kan vel delvis klares ved at operere med større materialer, men derved opstår andre vanskeligheder — ikke mindst af praktisk og økonomisk art.

Herudover må vi endelig drage den slutning, der skulle være udgangspunktet for videre forskning i denne retning, nemlig at *behandlingseffekten* af betinget dom uden eller med tilsyn og ubetinget dom, når det gælder recidivhyppigheden er *sekundær* i forhold til virkningen af faktorer som alder, fortid, grovhed og i et vist omfang forbrydelsesart; og da behandlingen end ikke med disse faktorer holdt konstant, giver klart udslag, endvidere sekundær i forhold til andre faktorer, som ikke her er taget i betragtning.

Dette betyder ikke, at behandlingen ikke kan effektiviseres, således at denne faktor bringes frem i forreste række blandt de faktorer, der slår igennem, men kun at vi indtil videre gør klogest i at regne med, at det er andre faktorer, som navnlig har betydning for recidivet.

Det vil være en af forskningens vigtigste opgaver at afdække hvilke de yderligere faktorer er, der influerer på kriminaliteten, og som — i det omfang de er manipulerbare — kan finde anvendelse i det kriminalitetsforebyggende arbejde.

LITTERATURHENVISNINGER OG NOTER

(Fortsat)

- 20) *Berntsen og Christiansen* op.cit., s. 157 ff.
- 21) *Straffelovskommissionens* Betænkning vedrørende *Ungdomskriminaliteten*. Bet. 232, Kbhvn. 1959, side 72 ff.
- 22) *Johs. Andenæs*: Almindelig Strafferett, Oslo 1956, side 410. Se også *Betænkning* afgivet af det af justitsministeriet nedsatte udvalg angående foranstaltninger til forebyggelse af *tilbagefald i forbrydelse*. Kbhvn. 1932. Side 76, 130 og 195.
- 23) *Leslie T. Wilkins*: Prædiktionsmetoder i socialvidenskabelig forskning. N.T.f.K. årg. 45, 4. hft. 1957.
- 24) *Karl-Erik Törnquist*: Fångvård och Brottspöfylax. Tidsskrift för Kriminalvård. 15. årg., nr. 1, 1960.
- 25) Nordisk Forskningsseminar i Kriminologi. Lillehammer. 1958. Referat af forhandlingerne s. 57 (Kerstin Elmhorn). Oslo 1959.
- 26) *Karen Berntsen og Karl O. Christiansen* op.cit. Se også *Aksel Christensen* i dagbladet »Information« d. 19.4.1960.
- 27) *Preben Wolf*: Kan vi forudsige kriminelt recidiv? N.T.f.K. 1955, s. 193—209 og *samme*: Forudsigelse af personlig tilpasning. Prædiktion. Salmonsens Leksikontidsskrift 15. årg., nr. 12. Jan. 1957.
- 28) *Axel Hye-Knudsen* op.cit. side 208, *Straffelovskommissionens betænkning om forsorgsdomme*, se foran under 12).